

Et reduceret Danida skal genopfinde sig selv

Det 21. århundredes nye verdensorden stiller helt nye krav til udviklingssamarbejdet, og dem skal Danida håndtere trods færre ansatte. Kan det overhovedet lade sig gøre? Det kom der både optimistiske og mere pessimistiske bud på ved et møde i Ulandsfagligt Selskab i denne uge.

Af Jesper Heldgaard, freelance-journalist

”Tiden for den klassiske udviklingsbistand er ved at rinde ud, og det er kun godt. Fremtiden kalder på helt nye fleksible og innovative former for internationalt samarbejde, og dem er Udenrigsministeriet med sine århundredgamle traditioner slet ikke gearret til at håndtere,” lød det fra Nils Boesen, konsulent med mange års erfaring fra udviklingsarbejde og netop hjemvendt fra et job hos UNDP i New York.

Lars Engberg-Pedersen, seniorforsker ved Dansk Institut for Internationale Studier, var enig i, at udfordringerne har ændret sig markant, siden den statslige udviklingsbistand blev indledt, men uenig i, at den mere eller mindre har udspillet sin rolle: ”Der er stadig behov for statslig bistand og for Danida, men de nye udfordringer kombineret med den reducerede bemanning kræver meget hårdere prioriteringer.”

Jens Kvorning, chef for international afdeling i Håndværksrådet, var den skarpeste kritiker af politikernes vedholdende krav om besparelser i Udenrigsministeriets bemanning: ”Vi skyder os selv i foden og ødelægger vore egne muligheder for at udnytte det potentiale, Danidas høje internationale status giver os,” anførte han.

Martin Bille Hermann, nytiltrådt direktør for udviklingspolitik i Udenrigsministeriet (og dermed chef for Danida), lagde ikke skjul på, at han gerne vil have flere ansatte i Danida, men understregede samtidig, at forvaltningen sker – og fortsat vil ske – på forsvarlig vis trods de udmeldte nedskæringer. Og så var han enig i, at det kræver nytænkning og prioriteringer, som ministeriet allerede er i gang med.

Den traditionelle bistand er død - heldigvis

Nils Boesen lagde hårdt ud med nærmest at aflive den traditionelle bistand, som han definerede som ’beløbstung, bilateral, stat-til-stat-bistand’.

”Og det er jo i virkeligheden positivt, for det var fra starten meningen, at bistanden skulle være et overgangsfænomen, og nu er den ved at være ved vejs ende, fordi vi står i en helt ny verdensorden: Fattigdommen er reduceret, ikke gennem bistand, men gennem vækst, og det er ikke længere relevant at snakke om fattige lande, men om fattige mennesker. Uligheden er til gengæld ikke blevet mindre, men bistand har ikke vist sig som noget godt instrument til at tackle ulighed. Samtidig er ’vores’ måde at skabe udvikling på i fuld gang med at skubbe kloden ud over afgrundens rand i jagten på vækst. Vi har ikke længere ’løsningen’ og kan ikke længere stille krav. Vi må gå helt nye veje og sætte progressive, innovative kræfter sammen: Store byer, firmaer, tænketanke, fonde, universiteter osv. Det sker allerede, og det er dér, nytænkningen finder sted. Udenrigsministeriet har et DNA, der er skabt for mere end 100 år siden og er – og bliver – ikke gearret til at tænke innovativt. Derfor skal Udenrigsministeriet fremover i højere grad facilitere samarbejder på tværs,” mente Nils Boesen og nævnte – med et skævt smil – at det allerede sker i et vist omfang:

”Global Green Growth Institute var et eksempel på det, som desværre gik galt og dermed kan sætte den nytænkning tilbage.”

Udviklingssamarbejdet som det stærkeste redskab

”Den bilaterale udviklingsbistand har langt fra udspillet sin rolle,” mente til gengæld Lars Engberg-Pedersen, der dog var enig i, at den traditionelle bistand er udfordret og skal nytænkes. Også på grund af de vedvarende krav om besparelser på Danida-bemandingen.

”Jeg så gerne flere medarbejdere, men det er nok urealistisk,” som han udtrykte det. ”Med den givne bemanding må Danida så at sige satse på at brænde store beløb af på måder, der kræver et minimalt antal medarbejdere: Generel budgetstøtte, sektorbudgetstøtte, internationale fonde og instrumenter, EU-samarbejde m.v. Og så må Danida sideløbende eksperimentere med et antal særligt udvalgte og tilpassede, bilaterale engagementer, hvor udsendte medarbejdere får maksimal frihed og støtte til at søge løsninger, der afpasses konteksten,” mente Lars Engberg-Pedersen, der også beskrev den danske udviklingsbistand som Danmarks stærkeste redskab i den udenrigspolitiske værktøjskasse.

”Vi oplever gang på gang, at politikere vender hjem fra besøg i de lande, Danmark yder bistand, med en stolthed over det, vi støtter, og den status, det giver. Men vi har været dårlige til at dokumentere den del af udviklingssamarbejdet og stå ved den,” mente han.

Færre Danida-ansatte truer nytænkning

”Jeg har altid undret sig over, at administration af udviklingsbistand ses som et onde, der skal reduceres mest muligt. Jeg ser det som noget, der kvalificerer bistanden,” sagde Jens Kvorning fra Håndværksrådet og gjorde opmærksom på, at hans udgangspunkt er de blot ca. 1½ pct. af den danske udviklingsbistand, der går til den private sektor.

”Tidligere, da der var flere ressourcer til administration i Danida, oplevede vi en god, faglig dialog, som bidrog til en fælles læreproces. Der var et positivt og rummeligt miljø, der gav plads til eksperimenter og nytænkning. Men så kom der en skræk for at begå fejl og en satsning på sikre projekter, der var blevet gennemført, også selv om de ikke havde fået Danida-støtte.

Risikovilligheden forsvandt, og jeg er ikke i tvivl om, at det hænger sammen med den ringere bemanding kombineret med en øget kontrol og resultatmåling, der har antaget et absurd omfang. Det skal virksomhederne bruge rigtigt mange ressourcer på med det resultat, at mange opgiver, og at 100 af de 200 mio. kr., Danida sidste år afsatte til virksomhedssamarbejder ikke blev udnyttet. Den type bistand, der har været med til at bane vejen for danske virksomheder i f.eks. Vietnam, er stort set lagt død. Med de vedvarende besparelser i Udenrigsministeriet udnytter vi slet ikke potentialet i den synergi, som det nu er blevet legitimt at snakke om mellem udviklings- og handelspolitikken,” lød det fra Jens Kvorning.

Danida i konstant omstilling

Martin Bille Hermann undlod som loyal embedsmand at sætte spørgsmålstegn ved besparelserne på Danida-administrationen: ”Ja, vi kunne godt bruge flere ansatte, men vi kan forvalte bistanden forsvarligt med det personale, vi råder over, fordi vi løbende omstiller os, og f.eks. er på vej væk fra den klassiske udviklingsbistand, der mest handler om penge, til mere bredt udviklingssamarbejde. Vi skal blive ved med at være blandt verdens bedste på dette felt, bl.a. ved at tænke udviklingspolitikken bedre sammen med andre områder som handel, ved at koordinere bedre med andre aktører og fastholde den decentralisering af udviklingssamarbejdet, som Danmark godt kan kalde sig verdensmester i. Vi skal også give mere plads til nytænkning og fleksibilitet, og det gør vi bl.a. ved, at 25 pct. af midlerne i de nye landeprogrammer ikke er øremærket på forhånd.”

Martin Bille Hermann understregede også, at det fortsatte fokus på resultater skal ledsages af en større åbenhed om, at ting kan gå galt: ”Vi skal være mere realistiske i vore forventninger og åbent stå ved, at det er svære ting, vi beskæftiger os med. Så hvis alt går glat, har vi ikke været ambitiøse nok.”

Om de danske skatteydere så er parate til den risikovillighed, og politikerne parate til at stå på mål for den, ja, det gav mødet ikke noget svar på.